



Dr. JOH. C. BREEN.

---

Dr. Breen behoorde tot de menschen, die ik me niet herinneren kan niet gekend te hebben. Dat zou het schrijven van een In Memoriam moeilijk, zoo niet onmogelijk maken, ware het niet, dat zich in die lange periode, altijd weer twee dingen naar voren hebben gedrongen. Van die twee wil ik spreken.

Dr. Breen was historicus, historicus van een bepaald soort.

Hoe levendig kan ik me hem voorstellen, gelijk ik hem zag in zijn studeerkamer in het huis van zijn ouders, een echt oud-Amsterdamsche, lage bovenkamer op het Haarlemmerplein. Hij zat daar als saamgegroeid met zijn omgeving, oude boeken, in een kamer uit vroeger tijd. Daar paste hij, de man, die er behagen in vond allerlei kwesties na te snuffelen. Daar zat hij, slecht van gezicht als hij was, voorovergebogen, een met zijn boek.

In dat teeken heeft zijn leven gestaan.

Korten tijd was Breen leeraar, leeraar in de klassieke talen.

Immers hij had, gelijk het in de eerste periode der Vrije



Universiteit alleen mogelijk was en door Prof. Dr. J. Woltjer ook wel is verdedigd, tot aan zijn doctoraal-examen klassieke letteren gestudeerd. Eerst zijn proefschrift — Pieter Cornelisz. Hooft als schrijver der Nederlandsche Historien — bracht hem op het terrein van zijn lievelingsstudien, dat nu ook verder zijn gebied blijven zou, de Vaderlandsche Geschiedenis.

Zoo bleef Breen geen leeraar in de oude talen.

Zijn ouders waren niet onbemiddeld, Breen was hun eenig kind. Waardoor het hem mogelijk werd zich aanvankelijk als volontair, later als slecht gehonoreerd ambtenaar te verbinden aan het Amsterdamsche archief, toenmaals gevestigd in de Waag op de Nieuwmarkt. Aan het archief heeft hij alle rangen doorlopen, hij stierf als archivaris.

Breen, de ras-echte Amsterdammer, was aan het Amsterdamsche archief op zijn plaats. Al is deze inrichting zeker niet één der beste van ons vaderland, immers al het oudste ging behoudens in de Oude Kerk bewaarde privilegiën door den brand van het stadhuis verloren, er bleef toch genoeg over om in te studeeren. En Breen was er spoedig geheel in thuis. Daarvan getuigen verschillende van zijn geschriften, m. n. de uitgave van de rechtsbronnen der stad, daarvan kunnen spreken zoovelen, die hij met raad en daad geholpen heeft. Zijn ijzeren geheugen maakte het hem mogelijk aan menig een den weg te wijzen in een verzameling van oorkonden, waarvan slechts weinig goed is gecatalogiseerd. Zijn vriendelijkheid deed hem altijd klaar staan om anderen te helpen. Breen was niet een man van groot initiatief, niet een man om door allerlei vondsten en vondstjes zich zelf bekend te maken. Uit den schat, waarover hij beschikte, deelde hij gaarne uit. En dat verklaart, hoe hij in den kring der historiebeminnars en beoefenaars een groote schaar van warme vrienden verwierf.

Breens bijzondere gaven maakten hem ook bij uitstek geschikt om bibliothecaris te wezen van de Vrije Universiteit. Het liefst denk ik daarbij aan mijn eigen studententijd, toen Dr. Breen nog al het werk zelf moest doen. Ook op die plaats kwamen zijn groote kennis van litteratuur, en



zijn vriendelijkheid hem te stude. Steeds wist hij te raden hier eens te zien, of daar eens te snuffelen.

En nu een tweede trek.

Breen is tot den dag van zijn dood een blijmoedig Christen geweest. Breens vader was ouderling, gelijk hij zelf het later was. In de dagen van de doleantie en daarna stond de oude heer Breen mede in de eerste rijen. Liefde voor God en Zijn dienst heeft Dr. Breen uit zijn ouderlijk huis meegebracht. Doch niet alleen, dat hij zijn Heiland liefhad, maar hij wist ook te roemen in die liefde, blijmoedig heeft hij zijn Zaligmaker verwacht.

Ik weet niet, of het hem makkelijk is gevallen. Wel weet ik, dat zijn leven volstrekt niet altijd voorspoedig is geweest. In zijn jonge jaren kwelde hem een lijden en hij is gestorven aan een smartelijke ziekte. Betrekkelijk laat gehuwd, moest hij zijn eerste gade op jeugdigen leeftijd verliezen. Er zijn dagen geweest, waarin hij op een ander levenspad hoopte, dan de Heere hem bewandelen deed. Ook in zijn werkkring bleven hem de moeilijkheden niet gespaard. Hij heeft zijn leed ook niet verborgen, hij sprak er soms van tot zijn vrienden, maar toch verliet hem de opgewektheid niet.

De Heere heeft hem ook veel goeds gegeven. Een trouwe echtgenoot, die hem tot steun en vreugde was, en die aan zijn sponde heeft gewaakt met alle liefde en overgegevenheid tot het laatst. In het einde, een mooie positie, waarin hij zich ten volle ontplooiën kon. Vele vrienden, die hem gaarne zagen. En Breen liet zich zien, hij was allermint teruggetrokken, kwam geregeld bij allerlei gelegenheden als een welkome gast. Welkom niet het minst om zijn welgefundeerde opgeruimdheid en blijmoedigheid. Kwam Breen in aanraking met velen, die niet van onze richting waren, hij schaamde zich niet voor zijn belijdenis. En hij is er in geslaagd juist daardoor ook aan andersdenkenden eerbied af te dwingen. Is het niet teekenend, dat van liberale zijde voorgesteld werd bij zijn jubileum aan het archief een psalm te spelen? Men eerde Breen om zijn blijmoedigheid des geloofs.

---

In die blijmoedigheid des geloofs is hij ingegaan in de eeuwige rust.

En het is, als een van zijn goede vrienden zeide, we zouden hem elk oogenblik terug willen hebben.

Maar God schonk hem grooter genade!

F. W. GROSHEIDE.

